

Wiebren van Stralen: 'Het is niet reëel om van Brussel te verwachten dat Nederland een tijdelijke verruiming krijgt in het fosfaatplafond'

Fosfaatrechten én Melkveewet gijzelen de melkveesector

Wie het eerste half jaar van 2015 alle koeien aanhield, lijkt nu bevoorrecht in het aantal fosfaatrechten. Maar veehouders die voor deze extra koeien de mestafzet niet goed hebben geregeld per 1 januari 2016, riskeren een boete. Een update rondom de fosfaatwetgeving van LTO-deskundige Wiebren van Stralen.

tekst **Jaap van der Knaap**

Waren er geen alternatieven voor de nieuwe fosfaatwetgeving? Is er nog kans op een (tijdelijke) verruiming van het fosfaatplafond en wie valt er onder de knelgevallenregeling? Het is een kleine greep uit vragen die bedrijfsadviseurs en erfbetreders regelmatig krijgen van melkveehouders. Het was daarom een slimme zet van de adviesbureaus Dirksen Management Support (DMS) en Boerenverstand om samen met Wiebren van Stralen de laatste ontwikkelingen rondom de fosfaatrechten en de Melkveewet te bespreken met bedrijfsadviseurs. Van Stralen is namens LTO als deskundige mest en milieubeleid nauw betrokken bij de voorstellen van de nieuwe fosfaatwetgeving.

'Fosfaatproductie is de beperkende factor in de melkveehouderij,' vertelt Van Stralen, 'maar onderschat de rol van ammoniak niet. In Noord-Brabant is op basis van ammoniakrechten via de PAS, de Programmatische Aanpak Stikstof, al geen uitbreiding mogelijk. In deze provincie is ammoniak eerder de beperkende factor dan fosfaat en het blijft vast niet bij deze ene provincie', zo nuanceerde hij de grote aandacht onder veehouders voor fosfaat.

Geen verruiming fosfaatplafond

Van Stralen schetste de ontwikkeling van de fosfaatproductie en de daaruit volgende wetgeving. Zo sprak Nederland in 2006

Wiebren van Stralen: 'Overschrijden van de mestproductie op een bedrijf kan gevolgen hebben voor toeslagrechten'

een fosfaatplafond van de veehouderijsector af met de EU van 172,9 miljoen kg om derogatie te mogen hanteren. De melkveesector mag daarvan 84,9 miljoen kilo produceren.

De prognose van het Centraal Bureau voor Statistiek is dat de melkveesector in 2014 uitkwam op 86,1 miljoen kilo. En in de eerste helft van dit jaar groeide het aantal melkkoeien door. Om de groei van de fosfaatproductie aan banden te leggen, stelde staatssecretaris Dijkzema 2 juli 2015 als ijkpunt voor nieuwe fosfaatwetgeving. 'Het is niet reëel om van Brussel te verwachten dat Nederland een tijdelijke verruiming kan krijgen van dit fosfaatplafond', zo pareerde Van Stralen een

Forfaitaire normen voor 2015 met 6 tot 7 procent aangescherpt

Hoe haal je zo veel mogelijk rendement uit een fosfaatrecht? Bas Bassa en John Baars, als adviseurs verbonden aan DMS, namen met behulp van de KringloopWijzer de mogelijkheden onder de loep en gaven meteen een waarschuwing. 'De forfaitaire normen worden dit jaar aan-

scherpt. Wie in 2014 nog een voordeel had via bedrijfsspecifieke excretie van 6 tot 7 procent en dit jaar exact hetzelfde doet, komt dit jaar op 0 procent uit', aldus Bassa.

Ook het hoge percentage fosfor in ruwvoer van 2014 lijkt dit jaar volgens Bassa

nog een staartje te krijgen. 'Ook dit jaar lijken de fosforgehalten in de eerste kuilanalyses hoog, we zien gemiddelden van 4,2 gram per kilogram droge stof. Wie komende winter kuil van vorig jaar en van dit jaar voert, moet daar wel rekening mee houden.'

jaar	melkveesector	landelijk
2012	76,2	161,0
2013	81,1	165,6
2014 (eerste prognose)	82,3	167,9
2014 (tweede prognose)	86,1	172,3
2015 (early warning)	85,5	172,5

Tabel 1 – Fosfaatproductie in miljoen kg (bron: CBS/WUM)

veelgestelde vraag. 'Landen zoals Ierland, Denemarken en België die derogatie hebben aangevraagd, hebben in ruil daarvoor strenge normeringen moeten aanvaarden. België heeft net een paar weken derogatie en zit nu met extra strenge eisen voor grondwaterkwaliteit. De commissie kent de mentaliteit van de Nederlandse melkveehouders inmiddels wel. Ze weten: als je die eenmaal een vinger geeft...'

Van Stralen doelde op de enorme 'drive' van de Nederlandse melkveehouders om meer melk te produceren sinds de afschaffing van het quotum. In de eerste zeven maanden van dit jaar steeg het aantal koeien met ruim 80.000 dieren. 'Daarvan kwamen er ruim 6000 uit het buitenland, maar het gros van de groei is toch echt door de eigen aanwas veroorzaakt', aldus Van Stralen.

De fosfaatproductie beteugelen kon volgens Van Stralen echt alleen door het in-

stellen van een maximum, zoals nu met fosfaatrechten. 'Hoezeer we ook ons best kunnen doen via de KringloopWijzer, we zouden een efficiëntieverbetering van meer dan tien procent binnen een jaar moeten halen om fosfaatrechten voorkomen. Dat was niet realistisch. Dat er ingegrepen moest worden was noodzakelijk om de derogatie niet in gevaar te laten komen.'

Weidegang bijna verplicht

De sector kreeg in 2014 te maken met de Melkveewet, die grondgebonden groei stimuleert via een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Het debat dat daaraan voorafging, noemt Van Stralen een 'politiek slagveld'. 'Er is vorig jaar dertig uur gedebatteerd over melkvee, waardoor de sector niet in een heel positief daglicht is gekomen. Sterker nog, het heeft maar een haar gescheeld of verplichte weidegang was in deze Melkveewet ingevoerd. Dat moet wel een signaal zijn voor de sector; er is een Kamermeerderheid voor verplichte weidegang, maar dit kabinet stond dat niet toe.'

Volgens Van Stralen beseffen veel veehouders niet dat 2015 een tussenjaar is voordat de Melkveewet per 1 januari in 2016 in werking treedt. Bedrijven die na 2014 zijn gegroeid, moeten die groei in mest

ook verantwoord afzetten en verwerken. De percentages mestverwerking en groei in grond zijn regioafhankelijk.

'Ik merk dat veel veehouders nu nog bewust vee aanhouden omdat ze verwachten dat dat nog een positief effect heeft op de fosfaatrechten', aldus Van Stralen. 'Maar dat heeft geen zin. Voor degenen die de grondgebonden groei nog niet hebben gerealiseerd, lijkt me afvoer van koeien nu echt een reële optie.'

Wie op 1 januari 2016 de groei niet via grond en mestverwerking heeft onderbouwd, ondergaat volgens van Stralen een strafbaar feit. 'Veehouders denken te gemakkelijk dat ze een overschrijding kunnen afkopen via een boete. Ik zou daar niet op gokken, je begaat een economisch delict en daar kan een aardig prijskaartje aan hangen. Het zou me ook niet verbazen dat het gevolgen kan hebben voor de toeslagrechten van een bedrijf.'

Afoming zal discussie oproepen

Zo houden de Melkveewet (inclusief AMvB grondgebondenheid) en de fosfaatrechten (maximaal fosfaatplafond) de melkveesector in zijn greep. De fosfaatrechten krijgen nu de meeste aandacht, waarbij er ook veel vragen gaan over de afoming van de fosfaatrechten om binnen het fosfaatplafond te blijven. Van Stralen geeft een voorbeeld. 'Stel dat het gaat om te veel uitdelen van 4,5 miljoen kg fosfaat, dan is er grofweg een generieke korting nodig van 5 procent.'

Een regiegroep buigt zich komende tijd over de vraag hoe deze fosfaatproductierechten op een zo'n eerlijk mogelijk manier worden afgeroomd en over knelgevallen. Dat lijkt lastig. Hoe bewijs je dat je echt van plan was om de stal vol te zetten met vee, of dat je eerst land hebt gekocht om vervolgens grondgebonden te willen groeien? Wat als een veehouder zich meldt met een stal die al een paar jaar leeg stond, en nu toch in aanmerking wil komen voor fosfaatrechten? Van Stralen: 'Het zal vooral ook juridisch worden onderzocht. Maar dat de uiteindelijke beslissing over afoming zal zorgen voor discussies, dat staat wel vast.'

